

Od znanstvenokritične izdaje do repozitorija rokopisov Dosežki, možnosti in načrti

Matija Ogrin,* Tomaž Erjavec, ** Jan Jona Javoršek**

*Znanstvenoraziskovalni center SAZU

**Inštitut Jožef Stefan

Ljubljana, JT-DH 2016

Oris problematike

Pregled elektronski izdaj kot rezultatov raziskav s treh gledišč:

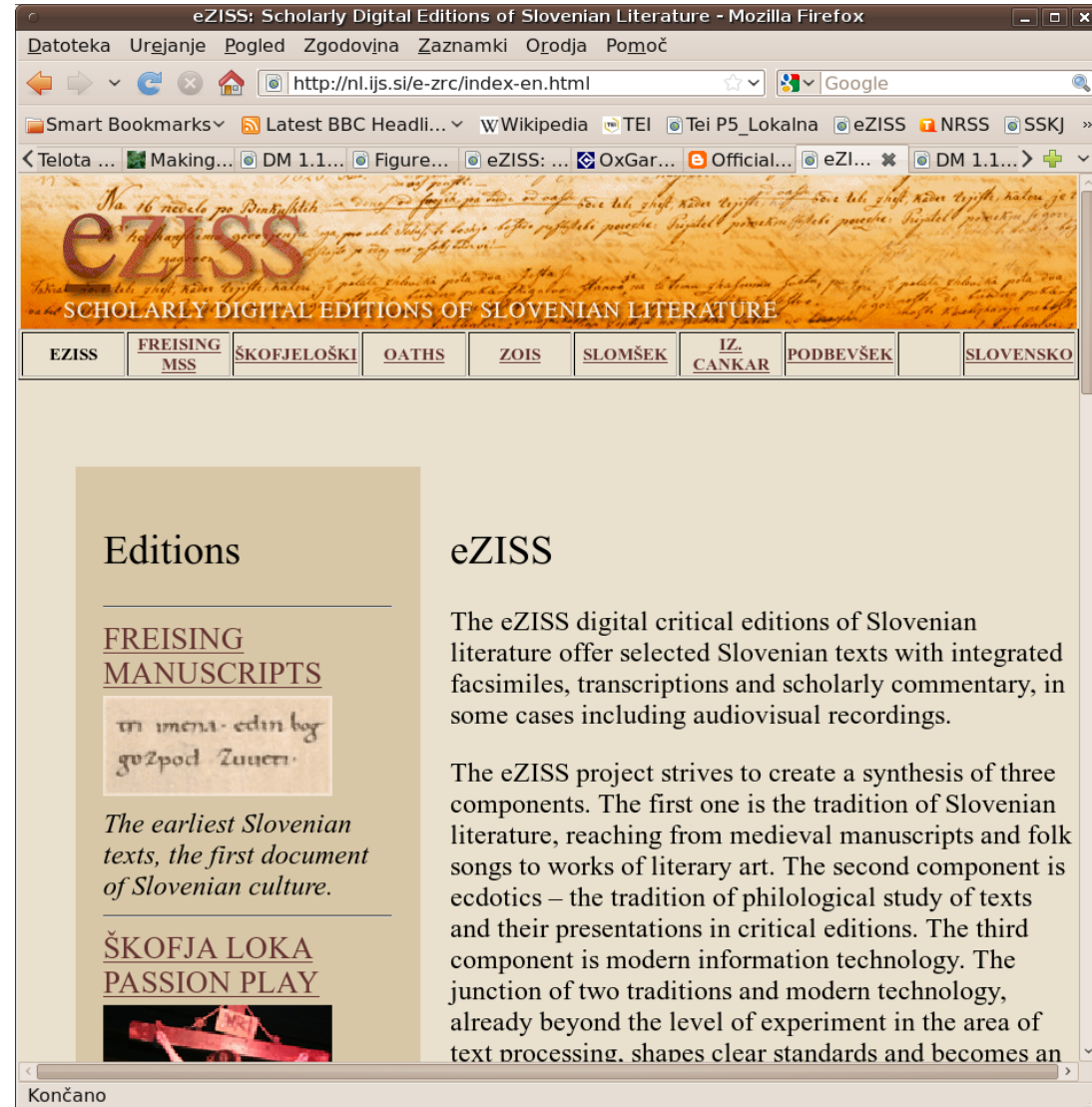
1. Kaj se po 15 letih uporabe in razvoja elektronskih metod zdi še danes uporabno, kaj pa se kaže kot zastranitev ali slepa ulica?
2. Uporabne in perspektivne elektronske izdaje je treba spričo tehnoloških sprememb prenoviti, jih prenesti v novo tehnološko okolje.
3. Kaj se je za področje literarnih in/ali historičnih ved izkazalo za posebej uporabno, a za to še ni razvita vsa zaželena tehnološka podpora?

Delo z viri ...

- Priprava e-izdaj – vedno del ukvarjanja s primarnimi viri slovenskega slovstva, narodopisja, zgodovine ...
- Znanstvenokritična e-izdaja – spoznavni okvir določenega (dragocenega) gradiva:
  - starejša / novejša literarna dela,
  - duhovna literatura
  - pisma, spomini
  - zgodovinski viri, dokumenti ...
- Pisni vir kot nosilec kulturne vrednote. *Etični vidik.*

eZISS

- 2001 – slovenski projekt
  - 2004 – prvi ediciji
  - 2016 – prihaja 9.
-
- metodološki razpon:
    - od 10. do 20. stol.
    - razne zvrsti

eZISS

- temeljno izhodišče: *predstaviti tekst v več perspektivah ...*
- odpreti v tekstu več raziskovalnih objektov:
  - faksimile, diplomatični prepis, kritični prepis
- ključna metoda: razlikovanje in vzporedni prikaz diplomatične in kritične podobe teksta

Škofjeloški pasijon, 2009

Figura septima Coronatio

Sedma podoba Kronanje

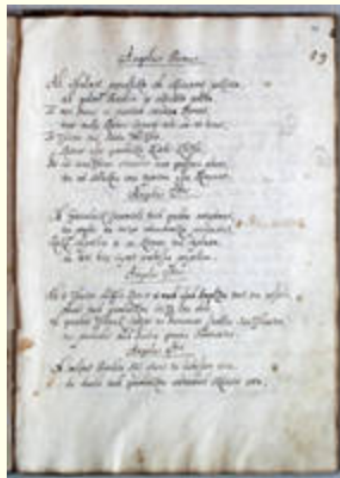
dodano, roka A (srednja zanesljivost) , v vrstico

58 | *Auf dieser Figur seyndt 7. Khnaben, vnd wird getragen von 16. Mann.*

Na odru s to podobo je 7 dečkov, nosi ga 16 mož.

ŠP, folij 21r

[60%](#) [120%](#)

Angelus Primus. | ***59 Prvi angel***

Ah shalast preuelika oh skriunost pokrita,

Ah žalast prevelika, oh skrivnost pokrita,

ah milost Boshia ie skriuio polita,

ah, milost Božja je s krivjo polita.

Ti moi Iesus se nustish sternam kronat

Škofjeloški pasijon, 2009

- vključili video posnetke uprizoritve iz leta 2000
- uporaba SMIL in predvajalnika RealPlayer za simultani prikaz videa. Nepodprta tehnologija, slepa pot.

Brižinski spomeniki, editio variorum

Bofe, Gozpodi miloztiuví · otze bofe · tebe izpovuede ·	Diplomatični prepis
Bose. Gozpodi miloztiuví. otze bose. tebe izpovuede.	Diplomatični prepis: Isačenko, 1943
Bofe, gozpodi miloztiuví . otze bofe. tebe izpovuede.	Diplomatični prepis: Ramovš-Kos, 1937
Bofe. Gozpodi miloztiuvi. otze bofe. tebe izpovuede.	Diplomatični prepis: Pirchegger, 1931
Bofe gozpodi miloztiuví . otze bofe . tebe izpovuede .	Diplomatični prepis: Vondrák, 1896
Bose gozpodi miloztiuví · otze bose · tebe izpovuede ·	Diplomatični prepis: Kopitar, 1836
Bose gozpodi miloztiuvi. Otze bose. Tebe izpovuede.	Diplomatični prepis: Köppen, 1827
Bose,† Gozpodi miloztiuvi,† Otze Bose,† Tebe izpovuede	Kritični prepis
2 bose, gozpodi miloztiuvi, otze bose, tebe izpovuede	Kritični prepis: Miklošič, 1861
bò:ʒε † gò:spodi miłostíwi † ò:tʃε bò:ʒε † tɛbæ ispɔwædæ	Fonetični prepis
Bože, gospodi milostivy, otče Bože, tebě izpověď	Fonetični prepis: Grafenauer, 1922
Bog,† Gospod milostljivi,† Oče Bog,† Tebi izpovem	Sodobna slovenščina
Deus, Domine misericors, Pater Deus, tibi confiteor	Prevod: latinščina
Got, barmherziger Herr, Gott Vater, Dir bekenne ich	Prevod: nemščina
O God, merciful Lord, God the Father, to thee I confess	Prevod: angleščina
Dio, Signore misericordioso, Padre Iddio, confesso a Te	Prevod: italijanščina
Boże, Panie miłosierny, Boże Ojczy, Tobie spowiadam się	Prevod: poljščina

Kapelski pasijon (Železna Kapla)

```
<milestone unit="unspecified" type="para" xml:id="dipl.2.12.milestone.11"
corresp="#crit.2.12.milestone.11 #para.2.12.milestone.11"/>
```

```
<sp n="307" rend="linenumber" xml:id="crit.2.12.sp.9">
  <speaker xml:id="crit.2.12.speaker.6">Kristus na križu. Prva l
  <l n="1315" rend="linenumber" xml:id="crit.2.12.l.77">Ače, za
    jim,</l>
  <l n="1316" rend="linenumber" xml:id="crit.2.12.l.78">griøhe i
    vsiøm,</l>
  <l n="1317" rend="linenumber" xml:id="crit.2.12.l.79">kateri i
    preklinjajo,</l>
  <l n="1318" rend="linenumber" xml:id="crit.2.12.l.80">zakaj o
    divaju.</l>
</sp>
```

Kapelski pasijon (Železna Kapla)

Xistus am Chreuz

1te Wort

Azhe Sanesi jnu odpusti jim, Griehe mojem
Sourafhnikam vsiem, kateri mene Martrajo jnu
prekliniajo
Sakai oni na vieu kaj diuaju

Maria unter den X:

Ah Jesu ti Trosht jnu vesele maje, poglei namene
fhallostnu Matter taju, kam se ozhem jest sdei
oberniti, kier ti ozh sdei mene Rieunu Sapustiti

Xiftus am X: 2te wort

Shena Poglei Johannes je toi sÿn, katierga jes
tebi perporozhim ~~*pole Johannes leta je taja lubesniva~~
Matti* badi niega lubesniua Matti, letemu jmashti na
strani stati

Das 3te Wort

Glihei vishi Johanes lubi Joger moi letu jmasht vedet
od mene sdei kai poglei tukei ie taja Matti letu imash

³⁰⁷ *Kristus na križu. Prva beseda*

¹³¹⁵ Ače, zanesi inu odpusti jim,

¹³¹⁶ griøhe mojem sovražnikam vsiøm,

¹³¹⁷ kateri mene martrajo inu preklinjajo,

¹³¹⁸ zakaj oni na vieju, kaj divaju.

³⁰⁸ *Marija pod križem*

¹³¹⁹ Ah Jesu, ti trošt inu vesele maje,

¹³²⁰ poglej na mene, žalostnu mater taju.

¹³²¹ Kam se očem jest zdej obrniti,

¹³²² kiør ti oč zdej mene riøvnu zapustiti.

³⁰⁹ *Kristus na križu. Druga beseda*

¹³²³ Žena poglej, Johanes je toj sin,

¹³²⁴ katiørga jes tebi pørporočim.

¹³²⁵ Badi njega lubesniua mati,

¹³²⁶ le-temu imaš ti na strani stati.

³¹⁰ *Kristus. Tretja beseda*

¹³²⁷ Glihej viži, Johanes, lubi Joger moj,

¹³²⁸ le-tu imaš vedet od mene zdej koj,

- Raziskava slovenskih rokopisov 17. in 18. stol.
- Dolgoživost rokopisne kulture, daleč prek 1800

Register NRSS

neznani
ROKOPISI
SLOVENSKEGA
SLOVSTVA

deitash kervizhni sodnig ? sakai je ludi bel
Boga boish ? Sakai gashlash tepash kronas
nadoushniga ? Zudu de peklenski duhovi t
vzhni Jesek is gata na stergajo !!
Pa tudi lube jest prasham moi Jalouk ?
lask nai miflish ! de tulkrat Jesusa u tvo
blishnima ferbashnu sodesh ? Kervizhnu r
wash ? negeve dobre della na hudobno pla
loshish ? Kai dellash ? Kir izviga brata n

◆ NAZAJ

NRSS

ZBIRKA

FAKSIMILE

DC

TEI

NAPREJ ◆

IŠČI

? +

Ms 014

Martin Cochemski:

Dober legent teh svetnikov

Besedilo je prevod svetniških legend ali beril. Iz provincialovega dovoljenja za natis na začetku je razbrati, da naj bi bilo prvotno delo Legenda sanctorum (ve ...

identifikator rokopisa:

država: Avstrija

naselje: Celovec / Klagenfurt

rezpozitorij: Kärntner Landesarchiv / Koroški deželni arhiv

identifikacijska številka KLA: GV-HS 9/39

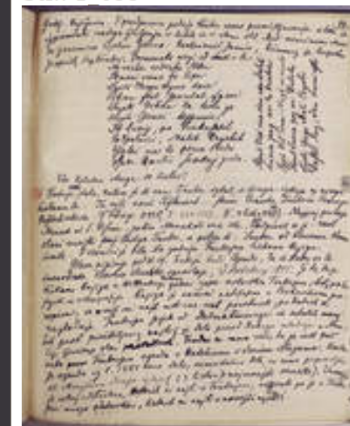
ie dni v enim Lejtu, kuliku je lejt kar ta Sueit stoy. En Regishter, ta prau kuliku je Bucqui inu Capitolou vsiga S. Pisma, koku se vsake Bucque Bukouski inu Slouenski imenuio; kratku inu dolgo pissheio. Windischer Kalender vnd andere Sachen darbeij ²²⁹. V Tibingi, V tim leitu po Jesusovim Christusovim Roystvu. 1582. Kakor je iz tega obilnega naslova razvidno, je ta koledar razširjeni ponatisek koledarskih stvari iz I. dela novega testamenta od l. 1557. En izvod hrani ljublj. knjižnica. V predgovoru podaje Truber resno preišljevanje o teku in izpremambi našega življenja v letih in v stanu itd. Med mesečnimi imeni so zanimiva Siezhan februar, Roshenzuit Junius, Kimouiz je Augustus, Jessenik September. Vremenski verzi so taki-le:

*Na vezher erdezhe Nebu
Pomeni vreme bo lipu
Sueti Clemen Symo daie
Petrou Stol spomlat isgane
Sueti Urban ta Leituye
Sueti Jernei iessenuie.
Po Luciy, po Vinkushtih
Po Vpelnici, Malih Cryshih
Vselei na to pervo Sredo
Vsake Quatre semkaj gredo.*

*Shent Vid ima dan nerdalshi
Lucia naa ner ta kratshi*

229 Prevod: Slovenski koledar in druge stvari.

Str.: 1 099

Perspektiva ...

- e-izdaja kot spoznavna pot pomembne kulturne dobrine
- Izboljšati, razviti, prevzeti:
  - vzporedni prikaz, spletni vmesnik
  - JT za starejšo slovenščino
  - prehod iz TEI v – tiskano knjigo